

savas

Savas-Säätiö

Vuosikirja 2024

Savas 35 vuotta

Avoimuus | Osallisuus | Ihminen edellä

Sisällys

Yhteisöllinen arvopohja Savas-Säätiön menestyksen perustana	4
Savas on sen ihmiset	5
Omavalvonta toimintamme kompassina	6
Savaksen voimavararaati	8
Savas Akatemia, kehittyvä oppimisympäristö	9
Apua työvoimaan ulkomailta	10
“Olen onnellinen Kuopiossa”	12
Sairaanhoitajaopinnot Suomessa avasivat uusia työmahdollisuuksia	14
Työpaikka Suomessa oli rohkea askel kohti uutta	16
Oppisopimuksella vammaisalan ammattilaiseksi	17

Mummona Savaksella	18
Aikuisten TET-päivä vammaisalalla	20
Omannäköinen Osallisuus: Näkyväksi OMA-arvioinnilla	22
Savaksen kokemustoimijat	24
Digitaaliset mahdollisuudet monipuolistavat päivätoimintaa	25
Unelmamatkalla etelän lämmössä	26
SavasRockissa nautittiin musiikista ja yhdessäolosta	28
Kesähäät Rahkapuistossa	29
Yhteystiedot	30

*Tekstien toimitus, julkaisun taitto ja ulkoasu:
Taru Oinonen, Savas-Säätiö*

Anna palautetta: info@savas.fi

Savas 35 vuotta

Yhteisöllinen arvopohja menestyksen perustana

Savaksella on merkivuosi. Säätiön perustamisesta on joulukuun alussa kulunut 35 vuotta.

Toiminnan aloittamisen taustalla oli kehitysvammaisten ihmisten asumispalveluiden heikko kehitys Savon alueella 1980-luvulla. Silloinen Vaalijalan kuntainliitto oli pannut vireille asuntojen rakennushankkeita, joiden toteutuminen pysähtyi valtion rahoituksen puutteeseen. Säätiön hallituksen ensimmäisessä kokouksessa todettiin, että "kehitysvammaisten omaiset ja tukiyhdistykset ovat useaan kertaan esittäneet tyytymättömyytensä asuntoasioiden hitaaseen edistymiseen". Itsenäisen säätiön perustaminen mahdollisti Raha-automaattiyhdistyksen avustusten ja Valtion asuntorahaston (ARA) korkotuettujen lainojen käytön kehitysvammaisten asuntohankkeiden toteuttamiseen.

Rahkapuiston palvelukodin rakentamisesta alkoi kehityspolku, joka on johtanut 17 palvelukodin ja kuuden toimintakeskuksen syntyyn.

Juhlavuonna on aiheellista pohtia, mikä on luonut sen toimintatavan, jolla Savon alueen kehitysvammaisille ihmisille ja mielenterveyskuntoutujille voidaan tarjota tutkitusti laadukkaita asumis- ja päivätoimintapalveluja. Omasta mielestäni on kysymys arvoista ja sitoutuneesta ja pätevistä henkilöstöstä, joka näitä arvoja toteuttaa.

"Ihminen edellä" -arvomme sisältää kaikkien lähimmäisten ehdottoman yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon. Se on työn ja toiminnan pohjana jokaisen arki- ja pyhäpäivän askareissa. Se ilmenee hyvänä ja arvostavana käytöksenä asukkaitamme, asiakkaitamme ja työtovereita kohtaan. Henkilökuntamme ymmärtää syvästi sen, että työllämme on merkitystä.

Viime vuosina olemme keskustelleet paljon avoimuudesta. Se tarkoittaa mielestäni sitä, että Savaksen väki, henkilöstö ja hallitus mukaan lukien, voi vapaasti keskustella kaikista säätiön toimintaan liittyvistä kysymyksistä. Voimme kehittää toimintaamme vain silloin, kun mahdolliset epäkohdat ja puutteet nostetaan avoimesti esille. Säätiön henkilöstö ja johto ovat luoneet perustan sille, että meille on muodostunut oma ja erityinen "Savas-henki". Toivon, että säätiön hallitus on omalta osaltaan ollut sitä vahvistamassa ja luomassa. "Savas-henki" ilmenee myös siinä vahvassa yhteisöllisyydessä, jonka voimme kokea monissa kesätapahtumissa, pikkujouluissa ja arjen juhlahetkissä.

Uskon, että yhteisöllinen arvopohja luo puitteet myös menestyksekkäälle toiminnalle tulevana vuosina.

*Sakari Nuutinen
kunnallisneuvos, hallituksen puheenjohtaja*

Toimitusjohtajalta:

Savas on sen ihmiset

Me
teemme
yhdessä
Savas-hengen.

Savas-henki, mitä se oikein on? Miten sitä kuvaisi? Me kaikki savaslaiset sen tunnistamme ja tunnemme, osaamme nimetä, mutta osaammeko kuvata, sanoittaa?

Se on vaikeaa, koska se on vahva kokemus, aineeton ja näkymätön olemus, tunnepohjainen ilmiö. Kokemus yhteisöllisyydestä, välittämisestä, yhteen hiileen puhaltamisesta, yhteisten arvojen jakamisesta.

Savas tunnetaan vahvasti arvopohjaisena toimijana. Se ei ole vain sanahelinää, strategiassa toistuvaa vaan säätiön arvot elävät arjessa. Peilaamme kaikkea tekemistämme arvoihimme. Ihminen edellä näkyy niin asiakastyössä kuin myös henkilöstöpolitiikassamme. Ihminen on työssämme aina etusijalla ja tärkein, on hän sitten asiakas tai työntekijä. Palvelumme on ihminen ihmiselle tehtävää. Siihen kulminoituu myös kiinteästi avoimuus, joka lisää luottamusta. Avoimuus sisäisessä toiminnassa, että myös ulospäin. Avoimuus organisaatiomme eri tasoilla. Toiminnan läpinäkyvyys on avoimuutta, rohkeus asioiden esille nostoon ja keskusteluun, virheiden pelkäämättömyys, kokeilun halu ja uteliaisuus elämään ja sen tuomiin mahdollisuuksiin. Avoin suhtautuminen erilaisuuteen, uusiin asioihin, erilaisiin näkökulmiin ja mielipiteisiin. Kolmas arvoistamme on osallisuus. Tuemme niin asiakkaidemme, heidän läheistensä kuin myös työntekijöidemme osallisuutta yhteisissä asioissamme. Osallisuus on kuulluksi tulemistä, mahdollisuutta vaikuttaa, tasa-vertaisuuden ja tasa-arvoisuuden

kokemusta, mutta ennen kaikkea oikeutta olla osana niin lähiyhteisöä kuin myös koko yhteiskuntaa.

Toiminnan ja palvelun laatuun Savas on satsannut aina ja niin tulemmekin tekemään jatkossakin. Korkeasta laadusta meidät myös tunnetaan ja siihen luotetaan. Haluamme myös olla inhimillisen työelämän suunnannäyttäjää. Työelämä on murroksessa. Digitalisaation vallankumous on nyt nähty ja tekoäly ottaa enemmän ja enemmän jalansijaa ja siinä kehityksessä myös meidän tulee olla mukana, mutta inhimillisyyden vallankumous on myös alkanut. Siinä haluamme olla edelläkävijöitä. Se on meille luontevaa. Ihminen edellä myös työelämän kehittämisessä.

Savas on historiansa aikana saanut vakaan, vahvan ja luotetun toimijan jalansijan Savossa. Nyt teemme määrätietoista työtä, jotta koko valtakunnassa Savas tulee tunnetuksi. Lisäksi olemme aloittaneet kansainvälisen yhteistyön. Osaamisellemme on tilausta myös Suomen rajojen ulkopuolella. Olemme valmiita tekemään rohkeita avauksia. Monipuolistamme myös palveluitamme ja sitä kautta myös kasvutavoitteitamme.

Savas on toiminut jo vuodesta 1989 ihminen edellä. Olemme erityinen yhteisö, joka edistää erityistä tukea tarvitsevien ihmisten hyvää elämää – Savaslandia. Me teemme yhdessä Savas-hengen. Yhdessä asiakkaiden, läheisten ja työntekijöiden kanssa. Savas on sen ihmiset.

Vilma Kröger
toimitusjohtaja

Omaevalvonta toimintamme kompassina

Savas-Säätiö on ottanut omaevalvonnan vahvasti osaksi toimintaansa – ei vain lain vaatimusten vuoksi, vaan myös osana säätiön arkea ja arvomaailmaa. Yhdessä rakennamme turvallista, läpinäkyvää ja laadukasta tulevaisuutta asiakkaillemme ja työntekijöillemme.

Vuoden 2024 alussa voimaan tullut sote-valvontalaki pyrkii parantamaan palveluiden laatua ja varmistamaan asiakasturvallisuuden yhdenmukaisin kriteerein niin julkisessa kuin yksityisessä sosiaali- ja terveydenhuollossa. Laki korostaa palvelunjärjestäjien ja -tuottajien vastuuta palveluiden laadusta, turvallisuudesta ja asianmukaisuudesta.

Omaevalvonta laadun ja turvallisuuden kivijalkana

Palveluntuottajan omaevalvonta kuvataan organisaation omaevalvontaohjelmassa ja yksikkökohtaisissa omaevalvontasuunnitelmissa, jotka ovat julkisesti nähtävillä esimerkiksi internet-sivuilla. Omaevalvontaohjelmassa kuvataan, miten seurataan sosiaalihuollon palvelujen toteutumista, asiakas- ja potilasturvallisuutta,

palvelujen laatua sekä asiakkaiden palvelujen yhdenvertaisuutta. Lisäksi ohjelmaan kirjataan toimenpiteet havaittujen puutteiden korjaamiseksi. Palveluntuottajan tulee seurata omaevalvonnan toteutumista muun muassa asiakas- ja henkilöstöpalautteen avulla. Seurantatiedot ja niiden perusteella tehdyt toimenpiteet on julkaistava neljän kuukauden välein internet-sivuilla tai asiakkaille suunnatuilla tiedotteilla.

Savaksella on ollut johtamisen ja toiminnan ohjauksen tukena jo pitkään käytössä sosiaali- ja terveydenhuollon laatuohjelma, jossa omaevalvonnan keskeiset elementit ovat olleet mukana. Näin ollen omaevalvonta on ollut vahvalla pohjalla jo ennen valvontalain voimaantuloa. Keräämme systemaattisesti palautetta asiakkailta, läheisiltä ja sidosryhmiltä ja hyödynnämme palautetta palvelun kehittämisessä.

Laatupoikkeamien tunnistaminen ja niiden korjaava käsittely on jokaisen työntekijän työtä. Poikkeamiin suhtaudumme kehittävällä asenteella: mitkä korjaavat toimenpiteet varmistavat onnistumisen seuraavalla kerralla. Teemme laajaa riskinarviointia säännönmukaisesti läpi koko organisaation, jotta mahdollisiin riskeihin mm. asiakasturvallisuudessa pystytään puuttumaan jo ennakkolisesti tai varhaisessa vaiheessa.

Kattavalla itsearvioinnilla tarkastelemme toimintaamme kaikilla tasoilla tunnistaksemme kehityskohteet laatuvaatimuksiin nähden. Erityisen vahvana omaevalvonnan käytäntönä on vuotuiset johdon katselmuksot, joissa johto yhdessä yksiköiden työryhmien kanssa arvioi toiminnan laatua ja tavoitteiden saavuttamista. Savaksella on koulutettuja sisäisiä auditoijia,

jotka suorittavat auditointeja yksiköissä oman työnsä ohessa. Sisäisen auditoinnin tavoitteena on varmistaa, että organisaation toiminta täyttää sille asetetut tavoitteet ja vaatimukset.

Avoimuus on Savaksen keskeinen arvo, ja haluamme edistää läpinäkyvyyttä toimintamme

laadun suhteen. Palaute, erityisesti korjaava palaute, on meille arvokasta. Omavalvonta toimii eräänlaisena kompassina, joka varmistaa, että asiakastyö toteutuu sovitun mukaisesti ja että kaikki päätökset ja toimenpiteet vievät kohti yhteistä tavoitetta – asiakkaan hyvää elämää.

Omavalvonta ei ole vain sääntöjen ja määräysten noudattamista, vaan se on jatkuva valppauden tila, jolla varmistamme toimintamme laadun ja eettisyyden. Näin takaamme, että asiakkaamme saavat parasta mahdollista hoivaa ja tukea.

*Sari Kokkonen
palvelujohtaja*

Savas Innovaatio 2023 -palkitun tarina:

Savaksen voimavararaati

Yksi Savas-Säätiön tärkeimmistä arvoista on osallisuus. Meille kaikille on tärkeää, että asiakkaamme ovat omassa arjessaan osallisena ja voivat vaikuttaa oman elämänsä sisältöön. Asiakkaat voivat vaikuttaa myös asiakasraatien kautta Savas-Säätiössä tapahtuviin asioihin. Asiakasraadit ovat alueellisia ja edustuksellisia tapaamisia, joissa keskustellaan ajankohtaisista ja muutoin tärkeistä, esille nousseista asioista ja teemoista sekä välitetään tietoa yhteisökokouksiin.

Myös Savas-Säätiön asiakkaiden läheiset ovat saaneet oman väylän osallisuuteen. Läheisraadit kokoontuvat kaksi kertaa vuodessa ja toimivat sekä alueellisesti että yhtenäisesti. Läheisraadeilla on vahva vertaistuellinen tehtävä ja ne ovat samalla hyvä tiedonvälityskanava. Läheiset tuovat aktiivisesti teemoja keskusteluun.

Esihenkilöillä on oma fooruminsa, jossa he tuovat asioita esille ja pääsevät vaikuttamaan. Lisäksi virallinen toimielin eli yhteistyötoimikunta toimii suunnitelmallisesti ja hoitaa sille osoitetut tehtävät.

Mutta meillä oli vielä yksi tärkeä ryhmä, joka kaipasi omaa väylää osallisuuteen. Henkilöstö oli vielä vailla omaa foorumia. Siitä se ajatus sitten lähti...

Ideani tähän oli voimavararaati, jossa säätiön ohjaajat ja muu henkilöstö voi tuoda esille tunteja, ajatuksia ja ideoita yksiköiden työryhmiltä. Voimavararaati tuottaa itse teemat, joista halutaan käydä keskustelua tai joihin halutaan vaikuttaa ja samalla se toimii myös kanavana välittää tietoa työyhteisöihin.

Savaksen voimavararaati kokoontui Teams-yhteydellä ensimmäistä kertaa keväällä 2024. Osallistujat esittäytyivät ja toivat yksiköiden ajankohtaiset terveiset. Tapaamisessa esitettiin toiveita teemoista, hyvien käytänteiden jakamisesta ja keskusteluista ajankohtaisista asioista. Seuraava tapaaminen on suunnitteilla syksyille.

Toivon voimavararaadille pitkää ikää ja merkityksellistä elämää!

*Marja-Liisa Suvikannas-Toivanen,
Savas-Säätiö*

Savas Akatemia, kehittyvä oppimisympäristö

Savas Akatemia tarjoaa työntekijöille jatkuvan oppimisen mahdollisuuksia kaikissa uran vaiheissa ja on noussut merkittäväksi osaamisen kehittämisen keskuukseksi Savaksen työntekijöiden ja organisaation ulkopuolisten henkilöiden keskuudessa.

Savas Akatemiasta perehdytystä ja tukea ammatilliseen osaamiseen

Perehdytys- ja täydennyskoulutukset on luotu vastaamaan työntekijöiden tarpeita. Savas-Säätiön työntekijän koulutuspolku alkaa perehdytysvaiheella, jossa työntekijä tutustuu organisaatioon ja toimintatapoihin. Perehtyminen tapahtuu Savas Akatemiassa itseopiskellen, työssäoppien sekä työyhteisössä keskustellen. Tämän jälkeen yhdessä esihenkilönsä kanssa työntekijä suunnittelee oman koulutuspolkunsaa, johon sisältyy erilaisia velvoittavia koulutuksia sekä yksikön asiakkaiden tarpeista nousevia osaamisvaatimuksia. Lisäksi työntekijä voi valita kattavasta koulutustarjonnasta omaa ammatillista kehitystä täydentävää tai käytännön työhön liittyvää koulutusta.

Savaksen koulutuspalveluiden tarjonta keskittyy erityistä tukea tarvitsevien henkilöiden kohtamiseen ja tukemiseen sekä ammattilaisten

osaamisen syventämiseen. Tavoitteena on lisätä ymmärrystä ja parantaa valmiuksia tukea erityistarpeita omaavia henkilöitä heidän arjessaan, edistäen heidän osallisuuttaan yhteisöissä ja tukien heidän itsemääräämisoikeutensa toteutumista. Säännöllisiä koulutusten aiheita ovat muun muassa kehitysvammaisuus, autismikirjo, muistisairaudet, osallisuus, itsemääräämisoikeus sekä kommunikaation ja vuorovaikutuksen tukeminen.

Savas Akatemia kehittää jatkuvasti uutta koulutusmateriaalia tukemaan työntekijöiden osaamista monipuolisesti ajan hengen sekä vaatimusten ja asetusten mukaisesti. Savaslaisten osaamista kehitetään myös tilaamalla koulutuksia säännöllisesti organisaation ulkopuolisilta ammattilaisilta. Lisäksi henkilöstöllä on mahdollisuus tuoda esiin omaa osaamistaan luomalla materiaaleja tai järjestämällä koulutuksia eri aiheista, mikä tukee osaamisen leviämistä organisaatiossa.

*Lisätietoja
Savas Akatemian
koulutustarjonnasta:
savas.fi*

Savas Akatemiassa on tällä hetkellä 11 omaa kouluttajaa. He pitävät koulutuksia asiantuntijuuksiensa ja osaamisalansa aihealueista. Akatemian koulutuspalvelut ovat esimerkki siitä, kuinka osaamisen koordinointi ja jakaminen organisaation sisällä tukee henkilöstön osaamisen kehittymistä sekä työyhteisöjen vahvistumista.

Katja Kirjalainen ja Kirsi Manninen, Savas-Säätiö

Apua työvoimapulaan ulkomailta

Hoitoalaa vaivaa krooninen työvoimapula, johon Savas-Säätiö on ryhtynyt hakemaan helpotusta rekrytoimalla henkilöstöä ulkomailta. Hyvin alkanut hanke on jo tuottanut tulosta ja ensimmäiset tulijat ovat sijoittuneet eri puolille Etelä- ja Pohjois-Savo.

Savas-Säätiö on aloittanut yhdessä Pohjois-Savon Euresin ja Ely-keskuksen kanssa sote-henkilöstön rekrytoinnin ulkomailta. Pohjois-Savossa toteutettiin pilottihanke, jonka aikana Suomeen töihin tulevia kehitysvalmiita alan työntekijöitä koulutettiin omissa lähtömaissaan ennen Suomen saapumista. Syynä hankkeeseen on koko Suomea koskeva krooninen hoitajapula.

"Nykyisessä tilanteessa emme pysty rekrytoimaan kotimaasta pätevää työvoimaa vakituisiin paikkoihin, emmekä myöskään voi ottaa enempää oppisopimusopiskelijoita", taustoittaa hanketta asiantuntija Niina Argillander Savas-Säätiöstä.

Tavoitteena 10 000 työperäistä maahanmuuttajaa vuosittain

Savaksen vuonna 2023 alkanut hanke noudattelee hallituksen linjausta työperäisestä maahanmuutosta. Tavoitteena on, että työperäinen maahanmuutto kaksinkertaistuu vuoteen 2030 mennessä, mikä edellyttää noin 50 000 uuden työperäisen maahanmuuttajan lisäämistä. Vuoden 2030 jälkeen Suomi tavoittelee vähintään 10 000 työperäistä maahanmuuttajaa vuosittain.

Hankkeessa tarvittiin laajaa yhteistyötä eri tahojen kanssa sekä Suomessa että ulkomailla. Suomessa Savas-Säätiö teki yhteistyötä Pohjois-Savon ELY-keskuksen, TE-toimiston ja useiden kaupunkien kanssa. Lisäksi oppilaitokset, kuten Sakky, Esedu ja Step, osallistuivat hankkeeseen.

Melkomainen urakka

Hankkeen toteuttaminen oli todellinen palapeli, jonka kokoamiseen osallistui suuri määrä ihmisiä eri tahoilta.

"Savas-Säätiö vastasi työpaikkailmoitusten sisällöstä yhdessä EURESin kanssa ja teki päätökset haastateltavista ja rekrytoituista henkilöistä. He myös solmivat työsopimukset ja pitivät huolta siitä, että tulevat työntekijät oppivat jo lähtömaakoulutuksessa Savaksessa käytössä olevat työskentelytavat ja vammaistyön terminologian.

Savas-Säätiö järjesti maaliskuussa tervetuliaisillallisen ulkomailta Suomeen tulleille uusille työntekijöille.

Savas-Säätiö oli mukana valittujen henkilöiden koko lähtömaakoulutuksen ajan tarjoten perehdytystä perjäntäin oppitunneilla", Argillander kertoo.

EURES toimi hankkeessa konsulttina ja tukena koko prosessin ajan. Se koordinoi eri sidosryhmien välisen viestinnän ja kartoitti rekrytoinnin kohde-maat. Pohjois-Savon ELY-keskus puolestaan varmisti maahanmuuttoon liittyvien asettautumis- palveluiden paikallisen toteutuksen yhteistyössä EURESin kanssa.

Tehokas markkinointi tuotti tulosta

Ulkomailla markkinointia kohdennettiin erityisesti Italiaan, Kreikkaan, Espanjaan ja Alankomaihin. Työpaikkoja mainostettiin messuilla, kansallisilla työpaikkasivustoilla ja EURES-portaalissa.

"Ennakkomainonta tavoitti suuren määrän käyttäjiä, ja hakemuksia saapui yhteensä 185 EU-alueelta ja 670 EU:n ulkopuolelta", Argillander listaa.

Savas rekrytoi hakijoista 21 henkilöä, joista 15 saapui lopulta Suomeen tämän vuoden maaliskuun alussa. Näistä henkilöistä 11 toi mukanaan myös puolisonsa ja lisäksi 10 lasta muutti Suomeen vanhempiensa mukana.

Rekrytoidut työntekijät tulevat Italiasta, Espanjasta, Kreikasta, Kolumbiasta, Filippiineiltä, Intiasta, Irlannista ja Hollannista. He ovat sijoittuneet eri paikkakunnille Etelä- ja Pohjois-Savossa, kuten Kiuruvedelle, Iisalmeen, Kuopioon, Pieksämäelle, Mikkeliin ja Mäntyharjulle.

Myöskään työntekijöiden mukana tulleita puolisoita ei unohdettu.

"Pohjois-Savon TE-toimisto ohjasi puoliset suomen kielen koulutukseen tai muuhun soveltuvaan kielikoulutukseen ja etsi heille työtä Suomesta. Lisäksi eri kaupungit tarjosivat paikallisia asettautumispalveluita", Argillander jatkaa.

Alkuperäisenä tavoitteena oli, että tulijoilla olisi Suomen kielen B1-taso saapuessaan Suomeen. Tämä tavoite jäi kuitenkin saavuttamatta.

"Haasteeksi muodostui se, että henkilöt tekivät töitä kotimaassaan, mikä hidasti Suomen kielen opintoja. Tällä hetkellä he jatkavat suomen kielen opiskelua työpaikoillaan sekä TyöpaikkaSuomen avulla", Argillander toteaa.

Katseet Intiaan

Savas-Säätiö suunnittelee jatkavansa ulkomaisen työvoiman rekrytointia. Säätiön toimitusjohtaja on sen vuoksi käynyt Intiassa kartoittamassa uusia rekrytointi- ja koulutusyhteistyön mahdollisuuksia uusien kumppaneiden kanssa. Kokemukset enimmäisistä rekrytoinnista antavat hyvän pohjan jatkohankkeille.

"Savas-Säätiö korostaa kansainvälisten työntekijöiden valmennuksen tärkeyttä sekä työntekijöille että johtajille. Olemme esimerkiksi kouluttaneet mentoreita eri alueille. Mentorit tukevat kansainvälisiä työntekijöitä työpaikalla sekä auttavat heitä oppimaan työn sisältöä, organisaation kulttuuria ja sopeutumaan uuteen kotimaahan", Argillander sanoo.

Myös asiakkaiden valmentaminen on tärkeää. Siksi Savas-Säätiö on ottanut asiakkaat mukaan lähtömaakoulutuksiin, joissa he ovat kertoneet omasta elämästään ja tutustuneet uusiin työntekijöihin.

"Kokemuksemme osoittavat, että kansainvälinen rekrytointi voi tuoda monipuolisuutta ja uutta osaamista työyhteisöihin", toteaa asiantuntija Niina Argillander Savas-Säätiöstä.

"Savas-Säätiön kokemukset osoittavat, että kansainvälinen rekrytointi voi tuoda monipuolisuutta ja uutta osaamista työyhteisöihin. On tärkeää tarjota valmennusta ja tukea sekä työntekijöille että johtajille, jotta kansainväliset työntekijät voivat integroitua sujuvasti työyhteisöön ja uuteen kotimaahansa. Lisäksi on oleellista huomioida eettiset periaatteet ja tarjota tarvittavat resurssit onnistuneen rekrytoinnin sekä kotoutumisen varmistamiseksi", Argillander painottaa.

*Teksti ja kuvat: Eeva Grönstrand, Kehitysvammaliitto
Artikkeli on alun perin julkaistu Ketju-lehdessä 18.4.2024 ja Savas on saanut luvan sen uudelleenjulkaisuun.*

“Olen onnellinen Kuopiossa”

Lähihoitajaopiskelija Jessica Bontjen elämässä on paljon iloa. Jessica viihtyy Kuopiossa erinomaisesti. Käynti kauppahallissa oli hänelle uusi ja mielenkiintoinen kokemus.

Hollannista Kuopioon töiden perässä muuttanut Jessica Bontje opiskelee parhaillaan oppisopimuksella lähihoitajaksi ja työskentelee samalla Savas-Säätiön Savolanniemen kodissa. Viiden viikon maassaolon jälkeen Bontjella on pelkkää hyvää sanottavaa kaikesta kokemastaan.

”Ennen Suomeen muuttoani en tiennyt Suomesta muuta kuin sen, että siellä on paljon lunta ja suomalaiset ovat vuodesta toiseen maailman onnellisin kansa”, kertoo 29-vuotias lähihoitajaopiskelija Jessica Bontje, joka on kotoisin Rotterdamista Hollannista.

Asuttuaan viisi viikkoa Kuopiossa Bontje on uudesta kotikaupungistaan ja ylipäänsä Suomesta hyvin innoissaan.

”Suomessa on turvallista ja hauskaa, mutta kaikkein paras paikka on Kuopio, jossa on kaunista ja rauhallista ja luonto on kaikkialla lähellä. Olen käynyt tutustumassa myös Helsinkiin, mutta en tuntenut sitä omakseni, vaikka se onkin suurempi kaupunki kuin Kuopio”, Bontje toteaa.

Bontje kertoo työskennelleensä kehitysvamma-alalla 11 vuoden ajan monissa erityyppisissä tehtävissä, esimerkiksi henkilökohtaisena avustajana. Työolot ovat kuitenkin Hollannissa huonontuneet jo vuosien ajan alalle kohdistuneitten säästöjen vuoksi.

”Rahaa on aina vain vähemmän ja ryhmäkoot ovat kasvaneet. Työssä on jatkuvasti niin kova kiire, että työntekijät eivät ehdi pitää lainkaan taukoja työpäivän aikana. Työpaikolle on erittäin vaikeaa saada varsinkaan koulutettua väkeä ja siksi työhön palkataan ihmisiä, joilla ei ole alan koulutusta tai osaamista”, Bontje kuvailee.

Hän on nähnyt, mihin säästöt ovat johtaneet Hollannissa, ja hän toivoo, että Suomessa osattaisiin välttää samoja virheitä, ennen kuin on liian myöhäistä. Huonontuneitten työolojen lisäksi Bontjella ei myöskään ollut halua edetä alallaan, joten hän alkoi etsiä mahdollisuuksia muuttaa ulkomaille töihin.

Eureksen hakuilmoitus kiinnosti

Bontjen silmiin osui Eureksen (European Employment Services) ilmoitus, jossa haettiin oppisopimuksella lähihoitajia Savas-Säätiön palvelukseen Etelä- ja Pohjois-Savoon. Hänen yhteydenottoonsa vastattiin hyvin nopeasti ja asiat alkoivat rullata vauhdilla eteenpäin saman tien.

"Työskentely Suomessa kiinnosti minua, koska huomasin, että Savaksen arvot vastasivat omiani. Lisäksi haluan tehdä työtä maassa, jossa koulutusta arvostetaan ja työssä on etenemismahdollisuuksia. Toisaalta ruotsin kieli olisi ollut helpompi oppia, mutta en halunnut mennä Ruotsiin, koska se on nykyisin Suomea turvattomampi maa, ja siellä on mielestäni liikaa ihmisiä", Bontje sanoo.

Ennen Suomen muuttoaan Bontje opiskeli online-opetuksena suomea sekä perehtyi suomalaiseen työkulttuuriin. Tämän jälkeen Bontje muutti Kuopioon, jossa opinnot limittyvät yhteen työssäkäynnin kanssa.

"Erityisen hienoa on, että Savas maksaa kaikki opinnoista koituvat kustannukset, myös Suomeen muuttoa edeltäneen online-opetuksen, ja voin opiskella palkallisesti", Bontje kertoo.

Asiakkaan oikeudet toteutuvat hyvin

Bontje työskentelee ohjaajana 15 paikkaisessa Savolanniemen kodissa, joka tarjoaa ympärivuorokautista asumista kehitysvammaisille ja autistisille henkilöille.

Kokemukset työnteosta ja sen taustalla vaikuttavasta arvomaailmasta saavat Bontjelta kiitosta.

"Täällä asiakkaan oikeudet eivät ole vain tyhjää puhetta, vaan ne oikeasti toteutuvat. Myös työhön suhtautuminen Suomessa on erilaista kuin Hollannissa. Täällä ajatellaan ensimmäisenä asiakkaita ja vasta sitten itseään, Hollannissa tilanne on ajautunut käytännössä päinvastaiseksi kiireen ja muiden työtä haittaavien tekijöiden vuoksi."

Monet hoitoalan ihmiset valittavat Suomessa liian kiireellisestä työtahdistasta, mutta Bontje katsoo asiaa toisenlaisen kokemuksen kautta.

"Olin iloisesti yllättynyt, kun huomasin, että Suomessa aamu- ja iltavuorolaiset ovat työ-

paikalla yhtäaikaisesti kahden tunnin verran, jolloin jää hyvin aikaa tehdä kirjauksia ja muita konttoritöitä ilman kiirettä. Hollannissa sellaista käytäntöä ei ole, vaan aamuvuoro loppuu samaan aikaan kun iltavuoro alkaa ja korkeintaan tervehdimme toisiamme hätäisesti ulko-ovella. On myös hienoa, että työpäivän aikana voi kiireettä pitää ruokatunnin ja kahvitauteut, varsinkin kun pidän kovasti suomalaisesta kahvista!"

Puolen vuoden pituinen perehtymisaika

Bontjen työsuhteessa on puolen vuoden pituinen koeaika, jonka aikana hän työskentelee ylimääräisenä viidentenä työntekijänä tiimissä, johon normaalisti kuuluu neljä työntekijää.

"Tämä on erittäin hieno asia, sillä nyt pystyn rauhassa, ilman kiirettä perehtymään työtehtäviini huolellisesti", Bontje toteaa.

Suomessa Bontjen palkka on pienempi kuin se olisi Hollannissa, mutta toisaalta vaakakupissa painaa enemmän huomattavasti paremmat työolot sekä mahdollisuus asua lähellä luontoa.

"Oletin ennen Kuopioon tuloani, että olisin hyvin stressaantunut ja kärsisin koti-ikävästä, mutta niin ei onneksi ole käynyt!", iloitsee Bontje.

Teksti ja kuvat: Eeva Grönstrand, Kehitysvammaliitto

Artikkeli on alun perin julkaistu Ketju-lehdessä 23.4.2024 ja Savas on saanut luvan sen uudelleenjulkaisuun.

Sairaanhoidajaopinnot Suomessa avasivat uusia työmahdollisuuksia

Lezel Ladroma Ellos ja Grace Villaruel Usodan ovat hoitoalan ammattilaisia Filippiineiltä. Molemmat muuttivat Suomeen vuonna 2022, suorittivat sairaanhoidon kandidaatin tutkinnon Tampereen ammattikorkeakoulussa ja työskentelevät ohjaajina Lehtolan kodissa Mäntyharjussa.

Vaikka Suomen kulttuuri, normit ja ilmasto alkuun yllättivät, Lezel ja Grace sopeutuivat hyvin uuteen ympäristöön. He nauttivat Suomen kauniista luonnosta tuhansine järvineen ja rauhallisine metsineen ja arvostavat Suomen turvallisuutta, puhdasta ilmaa, korkealaatuista koulutusta ja terveydenhuoltoa sekä suomalaisten rehellisyyttä.

- I am Lezel and was born in the Philippines. Here is my life story:

I started working abroad in 2011 as an international massage therapist. I loved working on cruise ships to visit wonderful countries (which included the Mediterranean which I loved) for free and worked in different countries. Being in a multicultural workplace is fun. I love to travel and work. When it was Covid times I was able to be back home with my family and work for my profession as a licensed nurse. It came to the point that I saw this advertisement about

a study program in Finland. I decided to allow myself to study and live in Finland.

I came to Finland in the year 2022 and enrolled in a Bachelor's Degree Programme in Nursing at Tampere University of Applied Sciences.

In the beginning, I came here and experienced the lovely winter snowy time but the very long season of cold and darkness. I was surprised by how the people were well-behaved and sometimes reserved

in transportation, restaurants, and public areas.

Now that I have found the Savas Foundation, I feel like I have a second family. It inspired me to go to work every day because I know my residents need me. I am very happy when they wear their smiles and be communicative.

Savas have been supported through the start of my work. Everything for me is a learning process especially to work with disabled residents.

Warm regards, Lezel

– Moi! I am Grace, my loved ones call me Gracie or Grazia, and Ate Ne.

I am from the Philippines, also known as the "Pearl of the Orient Seas", and I am proud to be a Filipino. I am a registered nurse, and truly, nursing is my vocation aside from being the mother of gorgeous Hannah and a devoted wife. The nursing profession is both diverse and rewarding. A nurse can influence and improve people's lives and perspectives on health and safety. Hannah's dream is to study and travel around the world, which is one of the top items on her bucket list. As a mother, I'll do whatever it takes for my beloved daughter.

In June 2021, I took the initiative to start crossing items off of Hannah's bucket list and begin our family's journey to Finland. I was successfully granted a student visa with the support of L&T Intercontinental Education Consultancy. I arrived and experienced the first winter and snowfall in January 2022.

Through hard work, perseverance, and God's grace and mercy, I completed the Bachelor's Degree Programme in Nursing at Tampere University of Applied Sciences, and I am now a registered nurse in Finland, or "Sairaanhoitaja."

Living abroad in a country with a different culture, norms, and extreme climate is challenging, but I eventually developed a fascination for Finland, "The Land of the Thousand Lakes." Finns are resultsdriven, honest, and respect time. I admire Finland for its numerous aspects. Including being the safest country, having the cleanest air and environment, excellent education and healthcare systems, the best in public transit, world-class public libraries, stunning Finnish architecture and design, and gender equality. For people like me and Hannah who appreciate serenity and nature, Finland is a paradise — a place full of breathtaking lakes and lovely forests.

Currently, I am part of the Savas Foundation family. Savas has supported me from day one, and I am all set and enthusiastic to continue my nursing journey with them. I will work diligently every day with a genuine and cheerful smile on my face, inculcating in my heart the nursing values of human dignity and integrity, empathy, compassion, professionalism, and accountability.

— Grace

Työpaikka Suomessa oli rohkea askel kohti uutta

Lähihoitajaopiskelija Aileen Formentra Salmeti asuu nykyään Iisalmessa ja työskentelee Kirkonsalmen palvelukodissa. Ennen Suomeen muuttoa viimeiset kahdeksan vuotta Espanjassa elänyt Aileen on kotoisin Filippiineiltä. Hänellä on 12-vuotias tytär.

"En tiennyt aiemmin Suomesta juuri mitään. Näin Savaksen työpaikkailmoituksen EURES:n sivuilla ja hain ensin kesätöitä, mutta he kertoivat, että paikat ovat vakituisia. Googletin Suomea ja päätin hakea paikkaa, sillä puhdas ilma, onnelliset ihmiset ja hyvä koulutusjärjestelmä kiinnostivat. Olin myös kiinnostunut mahdollisuudesta työskennellä kehitysvammaisten kanssa, sillä työ sisältää perushoidon ja huolenpidon lisäksi heidän henkisen tuen ja osallisuuden tukemista."

Maaliskuun alussa Aileen saapui Teneriffan keväästä Suomen kylmään ja harmaaseen talveen. Iisalmessa hänet vastaanotti ja uuteen kotiin johdatti Savaksen asiantuntija Niina Argillander. Jo saapumista seuraavana päivänä Aileen pääsi tutustumaan tulevaan työpaikkaansa ja tapaamaan osan työkavereista ja asiakkaista.

Aileenin suomen kielen taito on karttunut vauhdilla.

"Alkuun jännitin, miten minut otetaan vastaan. Sain palvelukodissa lämpimän vastaanoton ja tunsin oloni tervetulleeksi," kertoo Aileen.

Ensimmäiset kaksi viikkoa Suomessa meni nopeasti asuntoa kalustaen, virallisia paperitöitä tehden ja virastoissa vierailen. Tehtävää oli paljon. Asioiden hoitamiseen ja lomakkeiden täyttämiseen Aileen sai apua Iisalmen maahanmuuttajapalveluista.

Maaliskuun puolivälissä, arkisten asioiden asetuttua uomiinsa, Aileen aloitti työt Kirkonsalmen palvelukodissa. Ensimmäiset työpäivät olivat luonnollisesti jännittäviä.

"Eniten hermostutti suomen kielen käyttäminen. Ajattelin osaavani suomea jo hyvin, sillä olin opiskellut sitä kuusi kuukautta Espanjassa. Todellisuudessa en ymmärtänyt paljoakaan siitä, mitä ihmiset puhuivat."

Ajan mittaan Aileenin kielitaito on jo karttunut. Myös asukkaisiin ja heidän tapoihinsa tutustuminen tuo jokaiseen päivään uusia oivalluksia. Tulevaisuuteen Aileen suhtautuu luottavaisesti.

"Opettelen joka päivä uusia suomen kielen sanoja ja samaan aikaan sitä, millaista työnteko palvelukodissa on. Opin päivittäin paljon asioita ja odotan innolla tulevaa. Olen varma, että kaikki tulee sujumaan hyvin."

*Janne Väliheikki,
Kirkonsalmen palvelukoti*

Työ Savaksella on auttanut Jennyä rohkaistumaan ja uskomaan itseensä. "Olen saanut roppakaupalla itsevarmuutta."

"Tämä ala vaatii persoonaa, joka tekee työtä suurella sydämellä ja uskaltaa aidosti olla vierellä kulkija."

Oppisopimuksella vammaisalan ammattilaiseksi

Jenny Luntisen ura kehitysvamma-alalla sai alkunsa hoiva-avustajaopintojen aikana, kun opettaja koululta kannusti kokeilemaan alaa.

Aluksi Jenny säikähti ehdotusta, koska hänellä ei ollut tietoa kehitysvammaisista. Osittain epävarmuus juonsi juurensa lapsuuteen.

"Olin 9-vuotias, kun joku kehitysvammainen henkilö juoksi minua kohti uhkaavasti. Tapahtuma jäi pelottavana mieleen ja ajatus harjoittelusta kehitysvammaisten parissa jännitti. En tiennyt miten heidän kanssaan tulisi toimia."

Silti Jenny päätti kokeilla. Vuonna 2022 hän suoritti kolmen kuukauden harjoittelun Katajamäen toimintakeskuksessa. Jennyn ollessa harjoittelujaksolla vanhustyössä, häntä pyydettiin palaamaan Katajamäelle sijaiseksi. Jenny suoritti vauhdilla viimeiset opintonsa, jotta pääsi tekemään sijaisuuksia. Jo pian Katajamäen toiminta keskuksen johtaja Henna Kosonen ehdotti Jennylle kouluttautumista lähihoitajaksi oppisopimuksella.

"Alkuun ajattelin, etten ikinä pysty siihen. Lääkelaskut pelottivat erityisesti, mutta sain nekin läpi, ja valmistuin lähihoitajaksi arvosanalla 5."

Opinnoissaan Jenny suuntautui vammaisalan osaamisalaan. Opintojen ja työn yhdistäminen ei ollut helppoa. Työn ohessa oli paljon kotona hoidettavia koulutehtäviä ja itseopiskelua. Viimeinen opiskeluvuosi oli erityisen rankka, mutta lähiopetuspäivät koulussa toivat kaivatua vaihtelua arkeen.

Jenny työskentelee Savaksen yksiköissä Mikkelissä kehitysvammaisten ja autismikirjon asiakkaiden parissa. Katajamäen toimintakeskus on Jennylle erityisen rakas työpaikka.

"Tämä on huippu työpaikka, ja työkaverit ovat mahtavia. Missään muualla minulla ei ole ollut tällaista työporukkaa. Vammaispuolella ihmisten aitous on erilaista. Työssä on paljon haastavia tilanteita ja vastapainoksi tarvitaan hyvä työporukka, jonka kanssa jakaa asioita. Me kuuntelemme ja autamme toisiamme. Vietämme myös vapaa-aikaa yhdessä. Savaksella homma toimii. Savas-perhe on oikeasti totta!"

Niina Argillander, Savas-Säätiö

Mummona Savaksella

“Savas on ollut työpaikka, jossa olen voinut olla oma itseni ja laittaa itseni täysillä likoon.”

Mummon motto: "Luoja, anna minulle tyyneyttä hyväksyä asiat, joita en voi muuttaa, rohkeutta muuttaa ne, jotka voin, ja viisautta erottaa nämä toisistaan."

Pirjo Lassila naurahtaa sydämellisesti muistellessaan työvuosiaan Savas-Säätiössä. Vaikka Pirjo jäi eläkkeelle kymmenen vuotta sitten, jatkaa hän edelleen keikkatyötä tutussa yksikössä, Haipakka-asunnoissa. Asiakkaat ilahtuvat "mummon" saapuessa työvuoroon.

Pirjo tuli Savakselle töihin vuonna 2005 lisälmeen perustetun uuden asumisyksikön ensimmäiseksi työntekijäksi. Ensimmäisen yövuoron jälkeen aamuvarhaisella silloinen yksikön johtaja Niina Argillander tuli tarkistamaan, miten yö oli sujunut.

"Meillä oli alusta lähtien sellainen asenne, että olemme töissä asiakkaidemme kodissa, ja tehtävämme on mahdollistaa heille hyvä ja onnellinen elämä. Teimme kaiken itse, kuten asiakkaiden toiveruokaa, mutta välillä se oli haastavaa. Jänispaistitoiveesta meinasi mennä mummollakin sormi suuhun," Pirjo muistelee hymyillen.

Vuodet ovat tuoneet mukanaan muutoksia, mutta työn perusperiaatteet ovat pysyneet.

"Asiakkaat eivät ole meille kohde, jota kuntoutetaan, vaan olemme ihminen ihmiselle ja tuemme jokaisen ainutlaatuisia elämää."

Haipakka-asunnoissa tarjotaan ympärivuorokautista asumista asumisessaan erityisen vahvaa tukea tarvitseville autismikirjoon kuuluville henkilöille. Haipakka on vaativan tason yksikkö. Siellä työskentelevä tiimi kohtaa haasteet yhdessä ja kehittää jatkuvasti uusia toimintatapoja. Yksikössä ohjaajilla on nyt enemmän aikaa keskittyä asiakkaisiin, sillä ruoka- ja kiinteistönhuolto on ulkoistettu.

Pirjo kertoo:
"Nautin keikkailusta näin eläkkeellä.
Tykkään työstä Savaksella,
minulla on vielä terveyttä ja
tienaen rahaa eläkkeeni rinnalle."

Pirjon mukaan asiakkaiden tarpeiden tunteminen ja yksilöllinen tukeminen on työn ydin: "Tasa-arvoisuus ei ole sitä, että kaikki saavat samaa, vaan että jokainen saa, mitä tarvitsee. Toinen tarvitsee enemmän ohjaajan aikaa ja toinen tarvitsee kaakaota ja mannapuuroa. Tärkeää on tuntea asiakkaat ja heidän tarpeensa, ja vastata niihin yksilöllisesti."

Kutsumanimensä "Mummo" Pirjo sai eräältä asiakkaalta, ja siitä lähtien hän on ollut yksikön oma mummo. Laulamien, leipomien ja kodikkuus ovat olleet tapoja, joilla hän on luonut turvallisuutta ja rakkautta asiakkaille.

Nyt Pirjo on jo 14 lapsenlapsen mummo. Edelleen hänen sydämensä sykkii myös Savaksen asiakkaille.

"Savas on ollut työpaikka, jossa olen voinut olla oma itseni ja laittaa itseni täysillä likoon."

Pirjo kertoo viikonloppuvuorosta, jonka aikana hän ehti saunaan, ulkoilla, käydä kaupassa ja keitellä mannapuuroa asiakkaiden kanssa. Pirjo muistelee myös erästä työvuoroa, jolloin asiakkaalla sattui olemaan huono päivä. Silloin Pirjo keksi ajeluttaa häntä autollaan rakennuksen ympäri 20 kertaa samalla

*Pirjo laavulla makkarapaistossa
Arto Kaarakaisen kanssa.*

puhelimesta Risto Rappääjä -laulua soittaen. Ajelun päätteeksi herkuteltiin auton penkillä odottaneen karkkipussin sisällöllä. Tämä pelasti asiakkaan päivän ja yhteinen hassuttelu sai muutkin nauramaan.

Pirjo lähettää työtovereilleen lämpimät kiitokset yhteisistä vuosista ja ihanasta työtoveruudesta. Hän kehottaa puhaltamaan yhteen hiileen sekä vaikeidenkin haasteiden edessä olemaan armollisia itselleen ja toisilleen.

Niina Argillander, Savas-Säätiö

Aikuisten TET-päivä vammaisalalla

Vammaisalan tutustumisjaksolta
uusina näkyminä pitkälle tulevaisuuteen

*Leena viihtyy Lehtolan kodin asiakkaiden parissa.
"Lehtolassa viettämäni tutustumispäivä ylitti kaikki odotukseni
ja vakuutti minut siitä, että tämä ala on minulle oikea."*

Mäntyharjulaisen Leena Keloglun kokemus muutti työuran suuntaa. Leena löysi itselleen uuden uran Savas-Säätiön AikuisTET-päivän ansiosta. Leena oli työskennellyt aiemmin suurtaloukokkina.

"En koskaan tietoisesti valinnut kokiksi ryhtymistä, vaan ala valitsi minut. Työelämän muutokset saivat minut pohtimaan urani suuntaa uudelleen. Kun työkaverini vaihtoi hoitoalalle, innostuin itsekin tutkimaan vaihtoehtoja."

"Paikkakuntani avoimet työpaikat tarjosivat monenlaisia mahdollisuuksia, mutta lähihoitajan tehtävät tuntuivat vieraalta vaihtoehdolta. Sitten törmäsin Mäntyharju-foorumilla Lehtolan kotien työpaikka-ilmoitukseen, jossa mainostettiin TET-päivää aikuisille ja mahdollista oppisopimuspaikkaa. Tämä herätti kiinnostukseni."

Leenan TET-päivä Savaksen asumisyksikössä sisälsi paljon uusia oppimiskokemuksia ja aktiivista osallistumista.

"Tutustuin Lehtolan kotien arkeen yhden päivän ajan. Tutustumispäivä ylitti kaikki odotukseni. Lehtolassa koin olevani heti tervetullut. Avoin ja ystävällinen vastaanotto vakuutti minut siitä, että tämä ala on minulle oikea."

Leena kertoo viihtyneensä niin hyvin, että päätti jatkaa alalla ja opiskella oppisopimuksella lähihoitajaksi.

Vilma Kröger, Savas-Säätiö

Tervetuloa tutustumaan kehitysvammatyöhön!

Savas-Säätiön AikuisTET-päivä tarjoaa aikuisille mahdollisuuden tutustua vammaisalan ohjaajan työhön yhden päivän ajan ja löytää uusia urapolkuja.

TET-päivä on mahdollinen kaikissa Savaksen toimipaikoissa Pohjois- ja Etelä-Savossa.

Jos kiinnostuit, ota yhteyttä suoraan toimipaikkoihimme.

Haluamme tuoda vammaisalaa tutuksi

Savaksen toimitusjohtaja Vilma Kröger selventää AikuisTET-päivän tavoitteita:

"Vammaisala on monelle vieras. Tavoitteenamme on madaltaa kynnystä tutustua vammaisalaan ja sen monipuolisuuteen. TET-päivä voi auttaa esimerkiksi mahdollista alan vaihtoa pohtivia. TET-päivällä haluamme myös tuoda vammais-alaa yleensäkin tutuksi."

Savaksen AikuisTET-päivä toteutetaan arkisin klo 7–18 välisenä aikana, ja sen pituus räätälöidään osallistujan toiveiden mukaan. AikuisTET-päivään osallistuvalla maksetaan ohjaajan palkka päivän ajalta. Tämä korostaa Savaksen sitoutumista tarjota arvokas ja opettavainen kokemus jokaiselle osallistujalle.

"Suosittelemme viettämään kanssamme kokonaisen työpäivän, jotta työn luonteesta ja asiakkaiden arjesta saa kattavan kuvan", Kröger neuvoo.

"Työ vammaisalalla on todella mielenkiintoista. Itsekin aikoinaan hurahdin kehitysvamma- ja autistityöhön vähän vahingossa ja sille tielle jäin kymmeneksi vuodeksi. Toissa vuonna palasin alalle takaisin."

Kröger varoittaakin pilke silmäkulmassa, että TET-päivä voi aiheuttaa sen, että vammaisalaan jää koukkuun.

"Rohkaisen kaikkia alasta kiinnostuneita osallistumaan TET-päivään. Ota yhteyttä ja tule tutustumaan!"

Omannäköinen Osallisuus:

Näkyväksi OMA-arvioinnilla

Tunnetteko sadun keisarin uusista vaatteista?

Tarinassa kaikki teeskentelevät näkevänsä vaatteet, vaikka niitä ei oikeasti ole olemassa. Tämä satu muistuttaa osallisuuden käsitteestä, joka usein jää abstraktiksi ja näkymättömäksi. Osallisuus on tärkeä asia, mutta sen konkretisointi arjen tasolla voi olla haastavaa, erityisesti silloin, kun kyse on erityistä tukea tarvitsevista henkilöistä.

"Haluan olla niin kuin kaikki muutkin ja tulla ymmärretyksi tavallani"

Osallisuus on jokaiselle tärkeää riippumatta henkilön kyvyistä tai tuen tarpeesta. Jokainen määrittelee osallisuuden omista lähtökohdistaan, tarpeistaan ja toiveistaan käsin. Tämän vuoksi on tärkeää kuunnella ja ymmärtää jokaisen yksilöllisiä kokemuksia ja näkemyksiä. Mutta miten tämä tehdään käytännössä?

Osalliseksi-hanke ja OMA-arviointi

Osalliseksi-hanke (2021–2023) teki merkittävää työtä kehitysvammaisten henkilöiden osallisuuden kokemuksen mittaamisessa ja edistämisessä. Hankkeessa kehitetyssä OMA-arvioinnissa

THL:n kehittämän osallisuus-indikaattorin väittämät mukautettiin selkokielistiksi, ja niiden tueksi tuotettiin havainnollistavaa materiaalia, kuten kuvia, videoita ja tekstejä. Nämä tukimateriaalit auttoivat osallistujia ymmärtämään osallisuuden käsitettä konkreettisemmin. Kehitystyöhön osallistui myös kehitysvammaisista henkilöistä koostuvia kehittäjäryhmiä.

OMA-arviointi on saatavilla verkkosivustolla **osalliseksi.fi** ja se tarjoaa käyttäjille helposti lähestyttävän tavan pohtia ja vahvistaa arvioijan osallisuutta. Sivusto on suunniteltu selkeäksi ja käyttäjäystävälliseksi, ja se on saanut Selkokeskuksen myöntämän selkötunnuksen osoituksena sisällön selkeydestä ja ymmärrettävyydestä.

*Ari Laakkonen ja
Taru Timonen
OMA-arvioinnin äärellä.*

Hankkeen saama palaute korostaa osallisuuden ja vuorovaikutuksen merkitystä, erityisesti arvioinnin selkeiden kuvien ja monipuolisen kokonaisuuden ansiosta. OMA-arviointi ei ole pelkästään arviointityökalu; sen avulla osallisuuden käsite konkretisoituu ja keskustelu omasta osallisuudesta helpottuu. Osallisuuskortit ja muu tukimateriaali auttavat ammattilaisia ja osallisuuteensa tukea tarvitsevia henkilöitä keskustelemaan osallisuudesta ja sen merkityksestä. Hyödylliseksi koettiin mahdollisuus tehdä OMA-arviointi uudestaan ja vertailla tuloksia aiempiin vastauksiin.

Kehitysvammaisten ja muiden tukea tarvitsevien henkilöiden kohdalla osallisuus vaatii erityishuomion, sillä he kohtaavat usein esteitä tai rajoituksia osallisuuteensa liittyen. Pyörätuolirampit ja selkokieli ovat hyviä ratkaisuja, mutta tarvitaan enemmän. Osallisuuden arvioinnin avulla voidaan tunnistaa sekä haasteita että yksilöllisiä vahvuuksia, tarpeita ja toiveita.

Tämä tieto on tärkeää sekä henkilölle itselleen että palvelujen kehittämisessä. Arvioinnin kautta voidaan tarkastella, miten ympäristö ja palvelut voivat parhaiten tukea jokaisen osallisuutta.

Osalliseksi-hanke onnistui lisäämään merkittävästi kehitysvammaisten henkilöiden, heidän läheistensä ja ammattihenkilöiden tietoisuutta ja osaamista osallisuudesta. Tämä on tärkeä askel kohti inklusiivisempaa ja saavutettavampaa yhteiskuntaa.

"Haluan olla kaikessa mukana ja tietää mitä maailmassa tapahtuu"

Osalliseksi-hankkeen työ ei ole vielä valmis. Haastan teidät kaikki hyödyntämään OMA-arviointia asiakkaiden tai läheistenne kanssa. Näin osallisuus konkretisoituu ja muuttuu näkyväksi ja todelliseksi, toisin kuin Keisarin uudet vaatteen -sadussa. Tällä tavoin tuemme ja vahvistamme asiakkaidemme omannäköistä osallisuutta kodeissa, lähiympäristöissä ja koko yhteiskunnassa.

*Maria Eriksson, Särkiniemen kodit
(hankekoordinaattori, Osalliseksi-hanke 2021-2023)*

Lainaukset ovat hankkeen kehittäjäryhmistä saatuja kommentteja.

Tehdään osallisuudesta totta kaikille!
Lue lisää ja tutustu OMA-arviointiin:
osalliseksi.fi

Savaksen kokemustoimijat

Keväällä 2024 Savakselle valmistui kuusi kokemustoimijaa. Kokemustoimijat ovat Savaksen asiakkaita, jotka toimivat jäseninä säätiön kokemusasiantuntijaryhmässä. Ryhmä tuo esiin erityistä tukea tarvitsevien henkilöiden ääntä ja mielipiteitä.

Savaksen kokemustoimijat ovat saaneet tehtävänsä koulutuksen ja saavat työstään palkkion. Kokemustoimijaryhmä kokoontuu pari kertaa vuodessa keskustelemaan säätiön ajankohtaisista asioista johtoryhmän tai muun Savaksen asiantuntijatahon kanssa tuoden niihin oman näkemyksensä ja mielipiteensä esille.

Kokemustoimijoiden tehtäviä on muun muassa vaikuttamistyö ja kehittäminen, hankkeiden suunnitteluun vaikuttaminen ja kommentointi, esiintyminen seminaareissa, webinaareissa ja somessa (kokemuspuheenvuorot ja juontotehtävät) sekä vertaistoimijana toisten henkilöiden tukeminen elämän tärkeissä asioissa ja tilanteissa.

*Yhteydenotot kokemustoimijoille kehittämisspäällikkö Kirsi Mannisen kautta:
kirsi.manninen@savas.fi, puh. 044 430 3283.*

Savaksen kokemustoimijat kuvissa ylhäältä lukien:

*Aleksi Hänninen
Kirsi Komppa
Ari Laakkonen
Viivi Laakso
Kati Nevalainen
Jutta Nyberg*

Digitaaliset mahdollisuudet monipuolistavat päivätoimintaa

Osallisuustalo Aitossa jättikokoinen Android-tabletti antaa uusia mahdollisuuksia ryhmätoimintaan. Laitteen esteetön käyttö on mahdollista myös henkilöille, joilla on fyysisiä ja motorisia rajoitteita.

Osallisuustalo Aito lisäalnessa tarjoaa päivätoimintaa vahvaa strukturointia ja ohjausta tarvitseville autismikirjon henkilöille autismikuntoutuksen viitekehyksessä. Päivätoiminnan tavoitteena on vahvistaa asiakkaiden omatoimisuutta, edistää sosiaalista vuorovaikutusta ja lisätä osallisuutta. Tällä hetkellä yksikössä on 17 asiakasta. Heidät on jaettu viiteen pienryhmään.

Vuonna 2019 yksikköön hankittiin 65-tuumainen Yetitabet. Helppokäyttöisen Android-käyttöjärjestelmän ansiosta oli vaivatonta ottaa laite käyttöön. Pyörillä varustetun jalustan ansiosta jättitablettia saa helposti liikutettua ryhmätilojen välillä. Suuri näyttö ja sen hyvät säätömahdollisuudet edesauttavat laitteen esteetöntä käyttöä.

Laitteen vankan iskunkestävyyden ansiosta asiakkaat pääsivät tutustumaan teknologiaan ohjattuna ja omatoimisesti turvallisesti mielin. Alkuun jättitablettia käytettiin lähinnä televisiona ja tietokoneen näyttönä asiakaskokouksissa.

Oppimisen iloa modernilla tekniikalla

Ajan mittaan tabletti on osoittautunut tehokkaaksi työkaluksi ja nykyään sitä hyödynnetään monipuolisesti. Laitteen avulla voidaan asiakkaille tarjota moniaistisia kokemuksia sekä pirstustusta ja monipuolisuutta päivätoimintaan. Se on inspiroinut asiakkaita ja henkilöstöä löytämään uusia tapoja oppia, viihdyttää ja osallistua yhdessä.

Teematuokioissa toteutetaan moniaistisia kokemuksia jättikokoisen kosketusnäytön avulla. Esimerkiksi aistituokioissa asiakkaat voivat käsillään ohjata värikkäitä pyöriä ja salamointia tabletin näytöllä. "Matkalla maailmalla" -teemassa tehdään virtuaalimatkoja Google Earthin avulla, ja musiikkituokioissa asiakkaat pääsevät soittamaan virtuaalisesti, vaikka rumpuja, pianoa tai kitaraa sekä kuuntelemaan lempikappaleitaan.

Pala- ja muistipelit ovat Arton suosikkeja. Lisäksi hän soittaa mielellään pianoa ja rumpuja.

Tabletilla Otto pelaa pelejä sekä etsii kiinnostavaa videosisältöä ja musiikkia.

Piirustus- ja värityssovelluksilla asiakkaat voivat ilmaista luovuuttaan. Sovelluskaupasta ladattavat pelit pitävät yllä mielenkiintoa, ovat opettavaisia ja ovat tuoneet asiakkailla esiin yllättäviäkin taitoja. Esimerkiksi nopeaa reagointia vaativat pelit ovat auttaneet rauhoittamaan levotonta mieltä.

*Petri Rytönen, Osallisuustalo Aito
Kuvat: YetiCare*

Kallion isännät Tommi ja Aki odottavat jo innolla uusia reissuja.

Unelmamatkalla etelän lämmössä

Kallion kodissa Tommi ja Aki unelmoivat pidemmästä ulkomaanmatkasta. Aiemmin he olivat reissanneet ohjaajiensa Jonnan ja Kirsin kanssa muun muassa Tallinnan risteilyllä sekä kaupunki- ja kylpylälomilla. Tällä kertaa kohteeksi valittiin Turkin Alanya.

Matkavalmistelut

Aloitimme matkasuunnitelmat hyvissä ajoin, yli vuosi ennen lähtöä ja edunvalvojilta luvan saatuaamme varasimme matkan Alanyaan keväällä 2023. Kesän aikana hoidimme rokotukset, passit ja vakuutukset kuntoon sekä varmistimme pyörätuoliavustuksen lentokentillä Suomessa ja Turkissa. Säästimme rahaa, pakkasimme tavaroita ja ostimme uusia kesävaatteita sekä tietenkin suuret matkalaukut.

Matka Turkkiin

Lokakuussa matka alkoi taksikyydillä Kiuruveden Kallionkujalta Iisalmen juna-asemalle, josta jatkoimme Kuopioon ja sieltä Helsinkiin.

Kuopion junassa nautimme matkasta omassa neljän hengen hytissä syöden, juoden ja leväten. Helsingin lentokentälle saavuimme tilataksilla, ja avustaja auttoi meidät turvatarkastuksen läpi lentokoneeseen.

Loma Alanyassa

Ennakkojännityksestä huolimatta myöhäisillan lento Turkkiin sujui hyvin. Antalyan Gasipasan lentokentällä vastassa ollut avustaja saattoi meidät hotellille. Asetuimme nukkumaan noin klo 4.00 ja ensimmäinen aamu Turkissa valkeni neljän tunnin unien jälkeen.

Tutustuimme Alanyan maisemiin, kävimme parturissa ja rentouduimme hamam-kylpylässä. Hieronnan jälkeen olo oli höyhenen kevyt.

Reissussa auringon paahteelta suojauduttiin tyylikkäällä lierihatuilla ja paksulla kerroksella aurinkorasvaa.

Nautimme hotellin puolihoidosta ja herkullisesta turkkilaisesta ruuasta. Helteessä maistuivat myös mehu ja jäätelö. Hotellin uima-allas oli kovassa käytössä, ja nautimme kauniista säästä myös rantapaviljongissa meren rannalla. Alanyan katukuvassa näimme paljon kissoja. Aki hoiti ja ruokki niitä päivittäin.

Alanyassa oli paljon nähtävyyksiä. Vaikka pyörätuoli rajoitti pääsyä useisiin paikkoihin, keksimme joka päivälle uusia ideoita. Vierailimme Kalen kukkulalla ja reissulla ostimme tuliaisia. Mukava taksikuski kertoi kukkulan historiasta ja hänen ehdotuksestaan teimme myös päiväretken vesiputoukselle ja basaareihin. Matkalla näimme hedelmäviljelmiä ja teimme ostoksia.

Kiertelimme päivittäin pikkupuutiikeissa. Tommi löysi itselleen ison valkoisen hatun, aurinkolasit, käsilaukun ja paljon koruja sekä tuliaisia sisaruksille. Aki osti vaatteita ja koruja sekä tuliaisia vanhemmilleen. Myös Jonnan ja Kirsin matkalaukut pursuivat ostoksista.

Yhtenä iltana pukeuduimme parhaimpiimme ja menimme Heikin baariin syömään. Alanyan hämärtyvässä illassa nautimme herkullisesta päivällisestä ja livemusiikista.

Pian loma alkoiikin jo lähestyä loppuaan. Matkalaukut olivat täynnä tavaraa, ja niitä oli pakatessa vaikea saada kiinni. Huoneen luovutuksen jälkeen kiertelimme vielä kaupungilla, kävimme illallisella ja intialaisessa päähieronnassa.

Lento Suomeen viivästyi myrskyn vuoksi, mutta pääsimme matkaan klo 3.00 ja saavuimme Helsinkiin aamulla klo 7.00. Kentällä ei ollut avustajaa, mutta selvisimme omatoimisesti junaan. Kotimatalla omassa hytissä nautimme hyvän aamupalan ja otimme pienet unet.

Matka Turkin Alanyaan oli kaikin puolin onnistunut. Kohteessa lämpötila pysyi yli +30 asteen, ja paikallisten ihmisten ystävällisyys ja avuliaisuus tekivät vaikutuksen. He auttoivat pyörätuolin kanssa ja jäivät juttelemaan. Porukkamme jäi varmasti mieleen; hotellin henkilökuntakin muisti meidät nimeltä. Seuraavaa reissua odotamme jo innolla.

Jonna Kämäräinen ja Kirsi Partanen, Kallion koti

SavasRockissa nautittiin musiikista ja yhdessäolosta

Legendaarinen musiikkitapahtuma SavasRock järjestettiin lisalnessa 6.10.2023.

Festarivieraiden kasvoilta paistoi ilo ja innostus, kun he viimein pitkän tauon jälkeen pääsivät nauttimaan yhdessäolosta ja hyvästä musiikista. Edellisen kerran Olvi-Oluthallilla oli rokattu keväällä 2019.

Tunnelmallisessa festari-illassa esiintyivät PopMuseo, Muska, Stig ja paikallinen suosikki Kätfish. Yleisö eläytyi täysillä, ja esiintyjät vetivät puoleensa sekä vanhoja että uusia faneja. Keikkojen jälkeen nimikirjoitukset ja yhteiskuvat esiintyjien kanssa olivat suosittuja, nostattaen fanikokemuksen uudelle tasolle. Esitysten väliajalla oli mukava tavata vanhoja tuttuja ja tutustua uusiin ihmisiin sekä käydä syömässä ja nauttimassa virvokkeita ravintolan puolella.

Kaikille avoimessa tapahtumassa tärkeää on musiikki, yhdessäolo ja jaettu kokemus

Rocktapahtuma keräsi koolle noin 400 kävijää eri puolilta Suomea, Kotkasta ja Turusta saakka. Savaksen asiakkaat olivat tapahtumassa hyvin edustettuina. Heistä osa kertoi osallistuneensa SavasRockiin alusta asti ja olevansa mukana jo seitsemättä kertaa.

Musiikin lisäksi SavasRock tarjoaa myös tärkeitä kohtaamisia. Osallistujapalautteissa sosiaalinen kanssakäyminen korostui yhtenä tapahtuman keskeisimmistä vetovoimatekijöistä.

Ensimmäinen SavasRock järjestettiin vuonna 2009 Savaksen 20-vuotisjuhlan alueellisena tapahtumana. SavasRockin tavoitteena on tarjota esteetön rocktapahtuma, mahdollistaa erilaisten ihmisten kohtaaminen, lisätä tasa-arvoisuutta ja tukea paikallista kulttuuriosaamista. Kaikille avoimessa tapahtumassa diagnoosia ei ole tarvittu eikä sitä ovelle ole kysytty. Tärkeää on ollut hyvä musiikki, yhdessäolo ja jaettu kokemus. Paikallista kulttuuriosaamista on tuettu valitsemalla esiintyjäksi vähintään yksi paikallinen bändi.

SavasRockissa esteettömyys ei ole tarkoittanut vain fyysistä saavutettavuutta, vaan osallistujien laajempaa huomioon ottamista. Kaikille mukava festivaalikokemus on mahdollistettu esimerkiksi opasteiden ja ruokalistojen kuvittamisella PCS-kuvoin, keikkojen kääntämisellä viittomakielelle, epileptikot huomioivalla valosuunnittelulla sekä erillisen rauhallisen alueen eristämällä tapahtuma-alueelle.

**SAVAS
ROCK**

*SavasRock
keräsi koolle
noin 400 kävijää
eri puolilta Suomea.*

Tapahtuman tukijoina on ollut paikallisia toimijoita. Tällä kertaa SPR lisalmi järjesti tapahtuman ensiavun, Savon ammattiopiston opiskelijat toimivat tapahtumassa avustajina ja eteispalvelutehtävissä ja Kainuun ammattiopiston opiskelijat Matti Kokkosen kanssa huolehtivat turvallisuusjärjestelyistä. Stigin keikan tulkkasi Tulkkaus-ILONA. Tapahtuman järjestelyihin SavasRock sai myös tukea pohjois-savolaisilta säätiöiltä, yhdistyksiltä ja yrityksiltä. Lämmin kiitos SavasRock-kävijöille, tapahtumassa työskenneille ja tapahtuman tukijoille.

*Janne Väliheikki, Kirkonsalmen palvelukoti
Kuvat: Rushitha Foneseka*

Kesähäät Rahkapuistossa

**"Sade ei teitä enää kastele, sillä olette toisillenne suojana.
Kylmyys ei teitä enää vaivaa, sillä lämmitätte toisianne.
Yksinäisyyttä ei enää ole, sillä olette toisillenne elämäntovereita.
Te olette nyt kaksi ihmistä, mutta edessänne on vain yksi elämä.
Astukaa nyt yhdessä yhteisen elämänne päiviin.
Ja olkoon elämänne maan päällä hyvä ja pitkä."**

Rahkapuiston asunnoilla vietettiin Suvin ja Teron ihanat kesähäät

Parin yhteinen tarina alkoi Kivisalmen hoitokodissa, Teron muutettua Kivisalmeen. Ystävyys kasvoi ajan myötä rakkaudeksi. Suvi ja Tero menivät kihloihin Suvin syntymäpäivänä 15.6.2021.

Heinäkuussa 2024 Rahkapuiston asunnoilla Pieksämäellä vietetyissä kesähäissä morsian oli kaunis ja sulhanen komea. Häöpappina toimi Matti Pehkonen, joka myös soitti kitaraa. Vihkitodistajina olivat Sauli ja Riitta. Riitta Räsänen piti hääparille kauniin puheen.

Tunnelmallisissa pihajuhlissa oli myös sateen uhkaa, mutta hävääki selvisi kastumatta. Juhlissa syötiin hyvin, nautittiin täytekekkekahvit ja tanssittiin. Juhlien päätteeksi aviopari lähti Mustang-kyydillä illan hämyyn.

*Kirsti Manninen ja Risto Mykkänen, Rahkapuiston asunnot
Kuvat: Kirsti Manninen ja Sami Pulliainen*

Savas yhteystiedot

Iisalmi

Haipakka-asunnot

Pappilantie 8, 74120 IISALMI
puh. 044 430 6369
kirkonsalmiaut@savas.fi

Kirkonsalmen palvelukoti

Pappilantie 6, 74120 IISALMI
puh. 044 430 6365
kirkonsalmi@savas.fi

Marjahaan koti

Marjahaankierto 69, 74130 IISALMI
puh. 044 430 6373
marjahaka@savas.fi

Osallisuustalo Aito

Teollisuuskujja 7, 74120 IISALMI
puh. 044 430 6371
kirkonsalmitk@savas.fi

Sorsapuiston kodit

Tiirankatu 8, 74120 IISALMI
puh. 044 430 6376
sorsapuisto@savas.fi

TUPA-palvelut Iisalmi

(Asumisen tuki- ja ohjauspalvelut)
Sorsapuiston palvelukoti
Tiirankatu 8, 74120 IISALMI
puh. 044 430 6309

Kiuruvesi

Kallion koti

Kallionkuja 2, 74700 KIURUVESI
puh. 044 430 6361
kallio@savas.fi

Kuopio

Louhumäen kodit

Kuoppamäentie 1, 70820 KUOPIO
puh. 044 430 6322
louhumakipk@savas.fi

Louhumäen toimintakeskus

Kuoppamäentie 1, 70820 KUOPIO
puh. 044 430 6328
louhumakitk@savas.fi

Puijonsarven kodit

Puijonsarventie 34, 70260 KUOPIO
puh. 044 430 6311
puijonsarvi@savas.fi

Savolanniemen koti

Auringonkierto 6, 70820 KUOPIO
puh. 044 430 6331
savolanniemi@savas.fi

Särkiniemen kodit

Sammallahdentie 24, 70700 KUOPIO
puh. 017 266 3225
sarkiniemipk@savas.fi

Särkiniemen toimintakeskus

Sammallahdentie 24, 70700 KUOPIO
puh. 044 430 6318
sarkiniemitk@savas.fi

TUPA-palvelut Kuopio

(Asumisen tuki- ja ohjauspalvelut)
Puijonsarventie 34, 70260 KUOPIO
puh. 044 430 6310

Mikkeli

Katajamäen toimintakeskus

Linnankatu 5, 50100 MIKKELI
puh. 044 430 6382
katajamaki@savas.fi

Maahisentaipaleen asunnot

Maahisentaival 7-9, 50970 MIKKELI
puh. 044 430 6392
maahisentaival@savas.fi

Oksakujan palvelukoti

Oksakuja 1, 50120 MIKKELI
puh. 044 430 6334
oksakuja@savas.fi

Pihkapuiston palvelukoti

Oksakuja 2, 50120 MIKKELI
puh. 044 430 6387
pihkapuistopk@savas.fi

Pihkapuiston toimintakeskus

Oksakuja 2, 50120 MIKKELI
puh. 044 430 6389
pihkapuistotk@savas.fi

TUPA-palvelut Mikkeli

(Asumisen tuki- ja ohjauspalvelut)
Maahisentaival 7, 50970 MIKKELI
puh. 044 430 6380

Mäntyharju

Lehtolan kodit

Sahalahdentie 18–20, 52700 MÄNTYHARJU
puh. 044 430 6355
lehtola@savas.fi

Pieksämäki

Rahkapiiston asunnot

Sivukatu 2, 76120 PIEKSÄMÄKI
puh. 044 430 6341
rahkapiisto@savas.fi

Osallisuustalo Rahkapiisto

Kaakinmäenkatu 14, 76100 PIEKSÄMÄKI
puh. 044 430 6344
rahkapiistotk@savas.fi

TUPA-palvelut Pieksämäki

(Asumisen tuki- ja ohjauspalvelut)
Rahkapiiston palvelukoti
Sivukatu 2, 76120 PIEKSÄMÄKI
puh. 044 430 6340

Savonlinna

Lemmenmäen palvelukoti

Lemmenmäentie 5 A, 58200 KERIMÄKI
puh. 044 430 6346
lemmenmaki@savas.fi

TUPA-palvelut Savonlinna

(Asumisen tuki- ja ohjauspalvelut)
Lemmenmäen palvelukoti
Lemmenmäentie 5 A, 58200 KERIMÄKI
puh. 044 430 6345

Varkaus

Kupariseppän palvelukoti

Kupariseppänkatu 2, 78870 VARKAUS
puh. 044 430 6349
kupariseppa@savas.fi

Tapionkoti

(Mielenterveyskuntoutujien palvelukoti)
Tapionkatu 3, 78850 VARKAUS
puh. 044 430 6352
tapionkoti@savas.fi

Hallinto

Savas-Säätiö sr

Sepänkatu 4 A, 70100 KUOPIO
Kaikki yhteystiedot: savas.fi

Savas somessa:

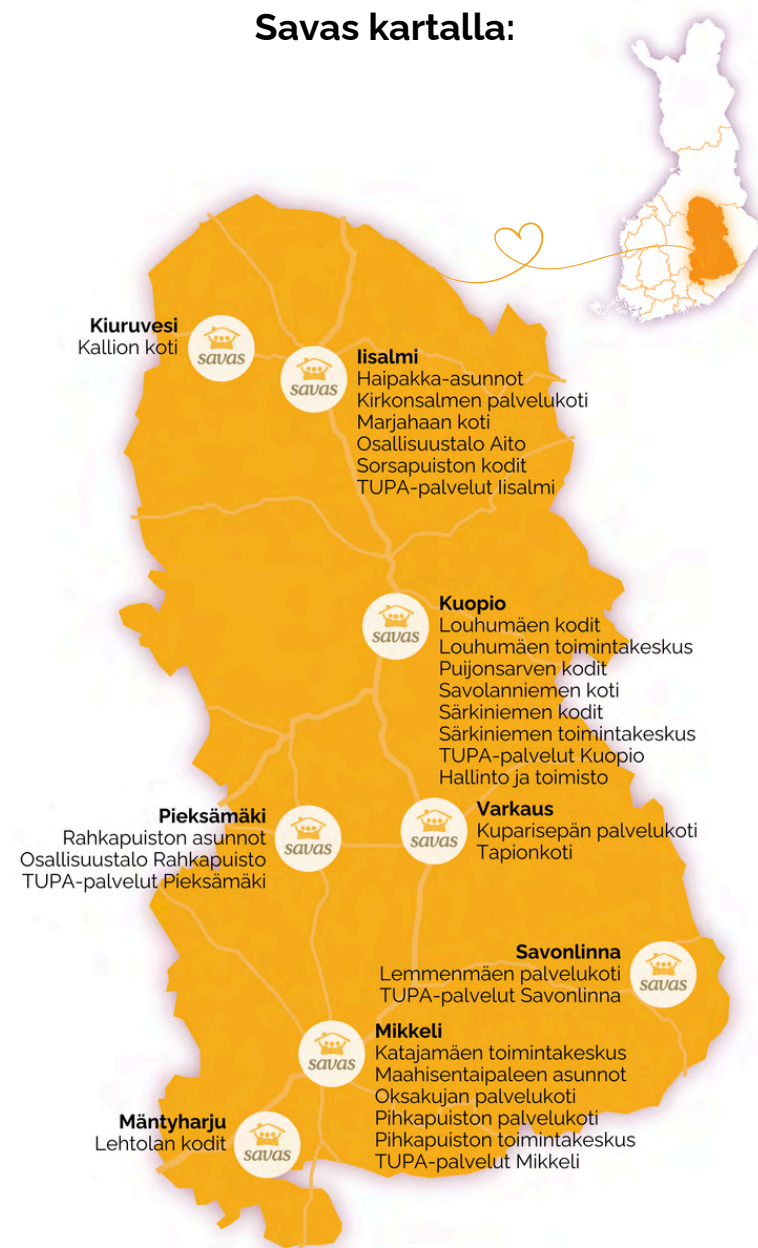
SavasSaatio

savassaatio

Savas kartalla:

savas

Savas-Säätiö

Savas-Säätiö sr
Sepänkatu 4 A
70100 KUOPIO
savas.fi